

Tijdbalk

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1933			<p>30 jan Adolf Hitler komt in Duitsland aan de macht en zet in korte tijd al zijn politieke tegenstanders buitenspel</p> <p>30 mrt In Dachau wordt het eerste Duitse concentratiekamp geopend om tegenstanders van Hitlers partij gevangen te zetten</p>
1935			<p>zomer Joden zijn in Duitsland 'ongewenst' in openbare gebouwen, cafés en winkels</p> <p>3 okt Italië valt Abessinië (het huidige Ethiopië) aan</p>
1936			<p>21 okt De 'As' Rome-Berlijn wordt opgericht</p>
1937			<p>7 jul Begin van de Chinees-Japanse oorlog</p> <p>27 jul Japan kondigt aan een nieuwe orde in Oost-Azië te willen scheppen</p>
1938			<p>12 mrt Duitse troepen vallen Oostenrijk binnen</p> <p>13 mrt De <i>Anschluss</i>, Oostenrijk sluit zich bij het Duitse Rijk aan</p> <p>9-10 nov <i>Kristallnacht</i>, in heel Duitsland worden joodse huizen en bezittingen aangevallen; 30.000 joden worden naar concentratiekampen gebracht</p> <p>8 dec Het officiële begin van de vervolging van Sinti en Roma</p>
1939			<p>15 mrt Duitse troepen bezetten Tsjechoë</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1939		<p data-bbox="446 384 700 480">26 aug Hitler garandeert de neutraliteit van Nederland, België, Luxemburg, Denemarken en Zwitserland</p> <p data-bbox="446 504 689 576">28 aug Algemene mobilisatie van het Nederlandse leger</p> <p data-bbox="446 1206 700 1278">begin okt Vluchtelingenkamp Westerbork in gebruik genomen</p>	<p data-bbox="721 169 965 264">22 apr Staalpact tussen Duitsland en Italië (de landen beloven elkaar steun bij oorlogshandelingen)</p> <p data-bbox="721 288 933 360">23 aug Duitsland en Rusland sluiten een niet-aanvalsverdrag</p> <p data-bbox="721 600 965 887">1 sep Duitsland valt Polen binnen; dit wordt algemeen beschouwd als het begin van de Tweede Wereldoorlog / Hitler bepaalt dat mensen met een verstandelijke handicap gedood moeten worden, omdat hij het tijd- en geldverspilling vindt om deze 'levensonwaardige' mensen te blijven verzorgen</p> <p data-bbox="721 911 965 983">3 sep Engeland en Frankrijk verklaren Duitsland de oorlog</p> <p data-bbox="721 1007 965 1174">17 sep Russische troepen trekken het oosten van Polen binnen; Rusland en Duitsland hadden eerder al een afspraak gemaakt dat ze ieder de helft van Polen zouden mogen innemen</p> <p data-bbox="721 1198 933 1254">6 okt Capitulatie van de laatste Poolse troepen</p> <p data-bbox="721 1294 965 1445">17 nov Begin van de duikbotenoorlog van Duitsland tegen Franse en Britse schepen; ook passagierschepen en koopvaardij schepen zijn het doelwit</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1939			31 nov Rusland valt Finland binnen
1940	<p>rond 13 mei <i>De slag om de Grebbeberg</i> – Arend van Dam</p> <p>rond 14 mei <i>Vlucht koffertjes</i> – Ben Laurens</p> <p>18 mei – zomer '42 <i>Oorlog is geen kinderspel</i> – Corrie Hafkamp</p>	<p>13 jan Nederlandse leger in staat van paraatheid gebracht</p> <p>19 apr Afkondiging van de 'staat van beleg'</p> <p>10 mei Duitse inval in Nederland</p> <p>13 mei Koningin Wilhelmina vlucht naar Engeland / Nederlandse leger trekt zich terug uit verdedigingslijnen op de Grebbeberg</p> <p>14 mei Bombardement op Rotterdam</p> <p>15 mei Capitulatie van de Nederlandse troepen, behalve in Zeeland</p> <p>15-18 mei Gevechten van Nederlandse, Belgische en Franse troepen in Zeeland</p>	<p>5 feb Finland krijgt steun van de geallieerden</p> <p>12 mrt Rusland en Finland tekenen de vrede; Finland moet een deel van zijn grondgebied aan Rusland afstaan</p> <p>9 apr Duitse troepen vallen Denemarken en Noorwegen binnen; Denemarken capituleert nog diezelfde dag</p> <p>27 apr Oprichting van concentratiekamp Auschwitz</p> <p>10 mei Duitse inval in Nederland, België, Luxemburg en (in de daaropvolgende dagen) Frankrijk</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1940		<p data-bbox="446 408 698 528">1 jun Eerste maatregel tegen de joden in Nederland: zij mogen niet meer bij de Luchtbeschermingsdienst werken</p> <p data-bbox="446 772 692 892">29 jun Anjerdag: op prins Bernhards verjaardag toont de Nederlandse bevolking haar liefde voor koningshuis en vaderland</p> <p data-bbox="446 916 695 1035">4 jul Verbod om naar een aantal buitenlandse radiozenders te luisteren, om de bevolking te beschermen tegen 'onjuiste berichtgeving'</p> <p data-bbox="446 1302 692 1350">28 jul Eerste uitzending van Radio Oranje vanuit Londen</p>	<p data-bbox="721 169 964 336">26 mei – 3 juni 'Operatie Dynamo', bijna 340.000 geallieerde soldaten (vooral Britten) vluchten vanuit Duinkerken naar Engeland en ontkomen zo aan Duitse krijgsgevangenschap</p> <p data-bbox="721 360 943 384">28 mei België capituleert</p> <p data-bbox="721 552 959 600">10 jun Noorwegen capituleert</p> <p data-bbox="721 624 959 743">25 jun Wapenstilstand met Frankrijk; het zuiden van Frankrijk blijft 'vrij', maar krijgt een Duitsgezinde regering in het stadje Vichy</p> <p data-bbox="721 1062 959 1270">9 jul Britse vliegtuigen bombarderen voor het eerst Duitse steden; dit is het begin van de luchtslag om Engeland; Duitsland probeert Engeland vanuit de lucht te verzwakken, voordat later die zomer de invasie kan plaatsvinden</p> <p data-bbox="721 1374 964 1422">24-25 aug Eerste luchtaanval op Londen</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1940		<p>31 aug Het eerste nummer van de illegale krant <i>Vrij Nederland</i> verschijnt</p> <p>16 sep Oprichting van de Nederlandse ss</p> <p>31 okt Spertijd in heel Nederland: van middernacht tot vier uur 's ochtends mag men alleen met speciale toestemming de straat op</p> <p>23 nov Joden worden uit alle overheidsambten ontslagen</p> <p>25-26 nov Studentenprotest in Delft en Leiden tegen ontslag van joodse professoren, ambtenaren en rechters</p> <p>27 nov Universiteit van Leiden en Hogeschool van Delft worden voor onbepaalde tijd gesloten</p>	<p>26-27 aug Eerste luchtaanval op Berlijn</p> <p>15 okt Hitler laat de vloot waarmee hij Engeland wilde aanvallen verspreiden; zijn plannen zijn mislukt, omdat hij de luchtslag om Engeland verloren heeft / De bombardementen op Engelse steden en havens gaan door tot midden 1941</p> <p>28 okt Italiaanse troepen vallen Griekenland aan</p>
1941		<p>10 jan Alle joden moeten zich laten registreren</p> <p>19 feb Gevechten tussen WA'ers en joodse knokploegen in Amsterdam; WA'er Koot wordt gedood</p>	<p>22-23 jan Eerste massamoord op joden in Roemenië</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1941	<p>april <i>Schuitje varen, theetje drinken</i> – Gerard Sonnemans</p>	<p>22-23 feb Duitse reactie op de gevechten van 19 februari: eerste razzia op joden in Amsterdam; 427 joden weggevoerd</p> <p>25-26 feb Februaristaking in Amsterdam en omstreken</p> <p>13 mrt Eerste massa-executie in Nederland: 18 Nederlanders gefusilleerd</p> <p>11 jun Tweede grote razzia op joden in Amsterdam</p> <p>29 aug Joodse kinderen mogen niet meer naar 'gewone' scholen</p> <p>sep Jodenrazzia's in Arnhem en Enschede</p>	<p>2 mrt Duitsland valt Bulgarije binnen / Britse troepen komen Griekenland te hulp</p> <p>6 apr Duitse troepen vallen Griekenland binnen / Britten bevrijden Abessinië</p> <p>22 apr Griekenland geeft zich over aan Duitsland</p> <p>22 jun Duitsland valt Rusland aan</p> <p>26 jun Finland verklaart Rusland opnieuw de oorlog</p> <p>31 jul Heydrich krijgt de opdracht de 'Endlösung' (eindoplossing) van het 'jodenprobleem' voor te bereiden en te organiseren</p> <p>3 sep Eerste experimenten met vergassingen op Russische krijgsgevangenen in Auschwitz</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1941		<p>5 dec Alle buitenlandse joden in Nederland moeten zich melden voor 'vrijwillige emigratie'</p>	<p>22 sep Japanse troepen in Indo-China</p> <p>26-29 sep 34.000 joden in Kiew vermoord</p> <p>30 nov Duitse troepen naderen Moskou tot op 8 km</p> <p>5 dec Japanse troepen vallen Thailand binnen</p> <p>7 dec Japan valt de Amerikaanse vloot in Pearl Harbor aan; het einde van de Amerikaanse neutraliteit in de oorlog</p> <p>14 dec Opdracht tot de bouw van de <i>Atlantikwall</i>, de verdedigingslinie die de kust van de Spaanse grens tot het noorden van Noorwegen tegen invasies moest beschermen</p> <p>20 dec Japanse troepen vallen de Filippijnen aan</p>
1942	<p>jan – jun <i>De blauwe berg achter Malang – Frits van den Bosch</i></p>	<p>1 feb Eerste groep joden naar de 'werkverruiming' (concentratiekampen) gebracht</p> <p>11 jan Japanse inval op de Nederlands-Indische eilanden Borneo en Celebes</p> <p>16 feb Duitse onderzeeërs vallen olie-installaties op Aruba en Curaçao aan; de schade is gering</p>	<p>jan De duikbootoorlog breidt zich uit naar de Amerikaanse wateren / De geallieerde koopvaardij lijdt zware verliezen</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1942	<p>28 feb <i>Ik krijg een kimono aan. En dan?</i> – Paula Gomes</p>	<p>27-28 feb Slag in de Javazee: de Japanse vloot verslaat de geallieerde vloot onder leiding van de Nederlander Karel Doorman; de weg naar Java ligt nu open voor de Japanners</p> <p>28 feb Japanse invasie op Java</p> <p>8 mrt De regering van Nederlands-Indië capituleert; alleen op Midden- en Noord-Sumatra vechten Nederlandse eenheden nog even door</p> <p>1 apr Japanse troepen vallen Nederlands Nieuw-Guinea aan</p> <p>11 apr Alle 'vreemdelingen' boven de 17 jaar op Java moeten zich laten registreren</p> <p>29 apr Joden moeten verplicht de jodenster dragen</p> <p>15 mei Tweeduizend Nederlandse officieren worden opnieuw naar krijgsgevangenkampen gestuurd</p>	<p>4 mei Eerste massamoord in Birkenau op een pas aangekomen transport; 1200 joodse mannen, vrouwen en kinderen uit het Poolse getto Sosnowitz zijn slachtoffer</p> <p>7 mei De Amerikaanse troepen op de Filippijnen capituleren</p> <p>20 mei Japan heeft Birma veroverd</p> <p>3-6 jun De Japanse vloot lijdt bij de Amerikaanse vlootbasis Midway een zware nederlaag; Japan heeft niet langer de overmacht in het Verre Oosten</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1942	<p data-bbox="142 360 332 408">jul – aug Mira – Sera Anstadt</p>	<p data-bbox="415 169 656 240">13 jun Eerste grote groep Nederlanders gedwongen naar de Duitse arbeidsinzet</p> <p data-bbox="415 264 667 336">14 jun Begin van de algemene gevangenschap van Europese mannen op Java</p> <p data-bbox="415 456 656 576">14 jul In Amsterdam vindt de eerste grote jodenrazzia plaats in verband met de deportatie van de joden uit Nederland</p> <p data-bbox="415 600 664 767">15 jul Eerste transport van joden (voor een groot deel jongeren) naar Westerbork en vandaar naar Auschwitz; begin van de massale deportatie van de joden naar de vernietigingskampen</p> <p data-bbox="415 871 656 959">15 aug Eerste executie van Nederlandse gijzelaars naar aanleiding van een verzetsactie</p>	<p data-bbox="687 360 933 432">2 jul De Duitse opmars in Noord-Afrika bij El Alamein (Egypte) gestuit</p> <p data-bbox="687 791 917 839">7 aug Amerikanen landen op de Salomons-eilanden</p> <p data-bbox="687 983 938 1150">19 aug Mislukte Brits-Canadese invasie bij het Franse Dieppe; onduidelijk is of het een serieuze invasie poging was, of alleen maar om de Duitse verdedigingskracht te testen</p> <p data-bbox="687 1174 933 1222">19 aug Begin van de Duitse aanval op Stalingrad</p> <p data-bbox="687 1246 933 1294">sep Begin van de aanleg van de Birmaspoorlijn</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1942	<p data-bbox="177 336 391 384">19 okt <i>Brief aan Simon</i> – Theo Engelen</p> <p data-bbox="177 916 422 963">6 dec <i>Het gele potlood</i> – Jos van Hest</p>	<p data-bbox="446 169 698 312">begin okt Alle vrouwen, kinderen en oude mannen uit geallieerde landen moeten in Batavia, Malang en Bandung in speciale 'beschermde' wijken gaan wonen</p> <p data-bbox="446 746 674 818">25 nov Oprichting van de LO (Landelijke organisatie voor Onderduikers)</p> <p data-bbox="446 916 687 963">6 dec Brits bombardement op Eindhoven</p>	<p data-bbox="718 408 964 504">4 nov De Britten gaan in de tegenaanval en breken bij El Alamein door de Duitse linies</p> <p data-bbox="718 528 964 647">8 nov Amerikaanse en Britse troepen landen in Marokko en Algerije om een tweede front in Noord-Afrika te vormen</p> <p data-bbox="718 671 964 719">11 nov Duitsland bezet het 'vrije' deel van Frankrijk</p> <p data-bbox="718 839 948 887">30 nov Duitse troepen bij Stalingrad omsingeld</p>
1943		<p data-bbox="446 986 698 1106">22 jan Laatste Japanse troepen aan de noordkust van Nieuw-Guinea verslagen; dit is de eerste geallieerde overwinning te land op Japan</p> <p data-bbox="446 1326 698 1445">13 mrt Studenten moeten vóór 10 april een 'loyaliteitsverklaring' tekenen, waarin staat dat ze de Duitse bezetter zullen gehoorzamen</p>	<p data-bbox="718 986 964 1058">begin '43 Het Duitse overwicht in de duikbootoorlog neemt langzaam af</p> <p data-bbox="718 1129 964 1297">2 feb De Duitse troepen bij Stalingrad geven zich over; dit is de definitieve ommekeer in de strijd aan het Oostfront, vanaf nu worden de Duitsers in de verdediging gedrongen</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1943	<p data-bbox="142 169 389 217">voorjaar <i>Geertjes besluit – Valentine Kalwij</i></p> <p data-bbox="142 1326 384 1374">jun-jul <i>Werken in Duitsland – Rosalie Sprooten</i></p> <p data-bbox="142 1398 339 1445">jul <i>Dwarsligger – Peter Vervloed</i></p>	<p data-bbox="415 169 664 264">29 mrt Alle joden van buiten Noord- en Zuid-Holland en Utrecht moeten zich melden in concentratiekamp Vught</p> <p data-bbox="415 288 664 384">13 apr Alle joden die niet in Amsterdam wonen moeten zich melden in concentratiekamp Vught</p> <p data-bbox="415 504 664 600">29 apr Alle Nederlandse ex-militairen worden opgeroepen om terug te keren in krijgsgevangenschap</p> <p data-bbox="415 624 664 791">29 apr – 3 mei Grote meipopstand (voornamelijk in de provincies) tegen deportaties van verschillende groepen mensen; 140 stakers gefusilleerd/Steeds meer mensen duiken onder</p> <p data-bbox="415 815 664 983">5 mei Studenten die geen loyaliteitsverklaring hebben getekend moeten zich melden; drieduizend van hen worden afgevoerd naar Duitsland om in fabrieken te gaan werken</p> <p data-bbox="415 1007 664 1102">6 mei Alle mannen tussen 18 en 35 jaar moeten zich melden bij arbeidsbureaus voor de arbeidsinzet</p>	<p data-bbox="687 408 923 480">19 apr – 16 mei Opstand van de joden in het getto van Warschau</p> <p data-bbox="687 1134 923 1206">12 mei De Duitse troepen in Noord-Afrika geven zich over</p> <p data-bbox="687 1230 923 1302">13 mei De Italiaanse troepen in Noord-Afrika geven zich over</p> <p data-bbox="687 1326 923 1398">10 jul Geallieerde troepen landen op het Italiaanse eiland Sicilië</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1943	<p>vanaf jul <i>De oorlog van Albert Schers – Ton van Reen</i></p> <p>najaar <i>Mijn vader de admiraal – Thea Doelwijt</i></p>	<p>29 aug Laatste jodenrazzia: tienduizend joden uit Amsterdam gedeporteerd</p> <p>13 nov Oprichting van de Landwacht, organisatie die NSB-leden beschermt tegen aanslagen van het verzet</p>	<p>25 jul De Italiaanse dictator Mussolini wordt door zijn landgenoten afgezet / Duitse troepen trekken Italië binnen</p> <p>3 sep Geallieerde invasie van het Italiaanse vasteland</p> <p>8 sep Italië geeft zich over aan de geallieerden; Hitler beveelt zijn troepen om het Italiaanse leger te ontwapenen en de strijd over te nemen</p> <p>26 sep – 12 okt Een Deense verzetsbeweging helpt 7500 joden te ontvluchten</p> <p>14 okt Opstand in concentratiekamp Sobibor; bijna 300 joden weten te ontsnappen; kort daarna wordt het kamp opgeheven</p> <p>nov De Birmaspoorlijn is klaar</p>
1944		<p>22 feb De geallieerden bombarderen per ongeluk Nijmegen, Arnhem en Enschede; honderden doden</p> <p>11 apr Geallieerde vliegtuigen bombarderen het Centrale Bevolkingsregister in Den Haag</p>	<p>19 mrt Duitse troepen bezetten het tot dan toe neutrale Hongarije</p> <p>8 apr Het Oostfront bereikt de grens tussen Rusland en Roemenië en Tsjecho-Slowakije</p> <p>voorjaar De bombardementen op de Duitse troepen, spoorwegen en industrieën in heel West-Europa</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1944	<p data-bbox="174 1252 381 1324">sep-okt <i>'Niet de partizanen!'</i> – Henk van Kerkwijk</p> <p data-bbox="174 1348 414 1396">sep '44 – voorjaar '45 <i>De evacuatie</i> – Kees Simhoffer</p>	<p data-bbox="446 215 626 239">5 sep Dolle Dinsdag</p> <p data-bbox="446 263 694 335">6 sep Het Duitse bestuur in Nederland kondigt de uitzonderingstoestand af</p> <p data-bbox="446 359 688 454">7 sep De Japanse premier belooft Nederlands-Indië in de toekomst onafhankelijkheid te geven</p> <p data-bbox="446 598 699 670">12 sep Eerste Nederlandse grondgebied bevrijd in Zuid-Limburg</p> <p data-bbox="446 694 699 837">13 sep Laatste van de in totaal 67 transporten van Westerbork naar Auschwitz; Anne Frank zit ook in deze trein / Amerikaanse troepen bevrijden Maastricht</p> <p data-bbox="446 861 678 933">15 sep Geallieerde invasie op het eerste Nederlands-Indische eiland (Morotai)</p> <p data-bbox="446 957 694 1173">17 sep Begin van operatie 'Market Garden' / Begin van de spoorwegstaking; Nederlandse werknemers leggen het werk neer en duiken onder; snel wordt Duits personeel ingezet om de treinen weer aan het rijden te krijgen</p> <p data-bbox="446 1197 673 1220">18 sep Eindhoven bevrijd</p> <p data-bbox="446 1244 668 1268">20 sep Nijmegen bevrijd</p>	<p data-bbox="718 167 942 191">4 sep Antwerpen bevrijd</p> <p data-bbox="718 478 958 574">8 sep De eerste V2 (een verbeterde vorm van de 'vliegende bom') wordt op Engeland afgevuurd</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1944	<p data-bbox="142 866 384 911">24 okt <i>De bevrijding van de Bolhoed</i> – Frank Herzen</p>	<p data-bbox="415 169 653 288">1 okt Als reactie op een aanslag op vier Duitse militairen, worden in Putten veel huizen platgebrand en 661 mannen opgepakt</p> <p data-bbox="415 312 653 432">3, 4, 7 en 11 okt Geallieerde bommenwerpers vernielen de dijken in Zeeland om de Duitse verdediging te verzwakken</p> <p data-bbox="415 480 653 552">7 okt Begin van een lange reeks razzia's op mannen van 16 tot 60 jaar</p> <p data-bbox="415 866 653 959">24 okt Geslaagde overval op het Rotterdamse politiebureau aan het Haagse Veer, 46 gevangenen bevrijd</p> <p data-bbox="415 1158 653 1251">5 nov Duitse troepen blazen het gemeentehuis in Heusden op; 134 burgers verliezen het leven</p> <p data-bbox="415 1278 653 1370">10-11 nov 50.000 mannen in Rotterdam opgepakt en gedeporteerd voor de Duitse arbeidsinzet</p>	<p data-bbox="689 576 932 624">17 okt Amerikaanse troepen landen op de Filippijnen</p> <p data-bbox="689 647 932 740">20 okt De Joegoslavische hoofdstad Belgrado bevrijd door Joegoslavische partizanen en Russische troepen</p> <p data-bbox="689 767 932 839">21 okt De Duitse stad Aken wordt door de geallieerden veroverd</p> <p data-bbox="689 983 932 1031">25 okt De Duitse troepen uit Roemenië verdreven</p> <p data-bbox="689 1054 932 1126">2 nov De vergassing in Auschwitz worden stopgezet</p> <p data-bbox="689 1390 932 1422">29 nov Albanië bevrijd</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1944		<p>3 dec De Duitse troepen achter de Maas en de Waal teruggedreven</p>	<p>16 dec De Duitsers zetten in de Ardennen een tegenaanval in; na een paar succesvolle weken wordt dit Ardennenoffensief tot staan gebracht</p>
1945	<p>winter '44 – voorjaar '45 <i>Banneling in Den Briel</i> – Karel Eykman</p>	<p>winter 1944-1945 Het front blijft steken onder de grote rivieren; in het westen van Nederland komen twintigduizend mensen om van hongersnood en kou</p> <p>28 jan De eerste Zweedse schepen met voedsel voor het hongerende Nederland komen aan in Delfzijl</p> <p>7 mrt SD-topman Rauter raakt bij een aanslag zwaargewond; meer dan tweehonderd gevangene verzetsstrijders en gijzelaars worden als represaille geëxecuteerd</p> <p>30 mrt Canadese troepen trekken vanuit Duitsland de Achterhoek binnen</p> <p>6-21 apr Op Texel komen 800 Georgische militairen (in Duitse dienst getreden om niet in een krijgsgevangenkamp te verhongeren) in opstand tegen de Duitse troepen; ongeveer 570 Georgiërs en 460 Duitsers sneuvelen tijdens de gevechten</p>	<p>3 feb Russisch offensief tegen de Duitse Oderlinie</p> <p>19 feb Amerikaanse troepen landen op het Japanse eilandje Iwo Jima</p> <p>7 mrt Amerikanen veroveren de laatste overgebleven brug over de Rijn bij Remagen; de weg naar het hart van Duitsland ligt nu open</p> <p>1 apr Landing van Amerikaanse troepen op het Japanse eiland Okinawa</p>

Jaar	Verhalen	Nederland (en koloniën)	Wereld
1945	<p data-bbox="177 651 418 719">15 augustus <i>Ik krijg een kimono aan. En dan?</i> – Paula Gomes</p>	<p data-bbox="446 336 667 432">7 aug Japan stelt een Indonesisch Comité van Voorbereiding van de Onafhankelijkheid samen</p> <p data-bbox="446 651 667 699">15 aug Japan capituleert; Nederlands-Indië is vrij</p> <p data-bbox="446 746 692 890">17 aug Soekarno roept de onafhankelijkheid van de republiek Indonesië uit, maar Nederland wil de kolonie niet kwijt; een bloedige vrijheidsstrijd begint</p>	<p data-bbox="718 169 964 312">6 aug De eerste atoombom wordt boven Hiroshima afgeworpen: binnen een paar tellen sterven 71.000 mensen, 68.000 anderen raken gewond</p> <p data-bbox="718 456 930 504">8 aug Rusland verklaart Japan de oorlog</p> <p data-bbox="718 528 964 624">9 aug De tweede atoombom wordt boven Nagasaki afgeworpen: 35.000 doden en 60.000 gewonden</p> <p data-bbox="718 647 938 671">15 aug Japan capituleert</p> <p data-bbox="718 911 961 1007">2 sep Officiële ondertekening van de Japanse overgave: de Tweede Wereldoorlog is afgelopen</p>
	<p data-bbox="177 1038 418 1086">eind jaren veertig <i>Heldendorp</i> – Simone Schell</p>		